

**L'Hospitalet
com a escenari.
La imatge de
l'Hospitalet
a la producció
audiovisual**

Brisa Luque Sánchez

L'Hospitalet com a escenari. La imatge de l'Hospitalet a la producció audiovisual

Brisa Luque Sánchez

Llicenciada en Comunicació Audiovisual. UPF

1. INTRODUCCIÓ

L'article que trobareu a continuació anomenat *L'Hospitalet com a escenari. La imatge de l'Hospitalet a la producció audiovisual* és el resum de la investigació duta a terme l'any 2013 dins el programa de beques del Museu d'Història de la Ciutat.

El plantejament d'aquesta recerca era fer un recull de les produccions audiovisuals en què havia aparegut la ciutat de l'Hospitalet com a escenari. Atès que la producció audiovisual és un camp molt ampli que abasta diferents gèneres i formats, i que des de l'aparició del digital el nombre de peces filmades tant professionals com amateurs s'ha multiplicat considerablement, els límits d'aquest treball són molt estrictes.

Pel que fa al cinema:

- Llargmetratges tant de ficció com de no ficció.
- NO-DO

Pel que fa a la televisió (només televisions públiques TVE i TVC):

- Llargmetratges (*tv movies*)
- Sèries de ficció amb escenaris recurrents a l'Hospitalet (no puntuals)
- Programes que tinguessin com a tema central l'Hospitalet

Queden fora de la recerca: les produccions amateurs, la publicitat, els videoclip, els vídeos produïts per internet i les produccions institucionals, entre d'altres.

La fase de recerca d'aquest treball va resultar força extensa per la falta de documentació prèvia existent i les mancances en la classificació de la informació de moltes de les fonts consultades. A la **Bibliografia sobre l'Hospitalet** no trobem cap referència a escrits que tractin la relació entre l'Hospitalet i el cinema, ni sobre l'audiovisual, i no existeix cap estudi documentat que abordi el tema.

Després d'una primera cerca a internet i de posar-me en contacte amb la Film-Office de la ciutat (vinculada a Cultura i en actiu des de l'any 2008), de les que tan sols vaig

poder extreure els títols més recents i aquells més coneguts, el següent pas va ser adreçar-me a la base de dades de la Filmoteca de Catalunya i de la Filmoteca Espanyola i de les seves biblioteques. De les filmoteques han sortit especialment títols de reportatges que, si bé finalment no han entrat en el cos de recerca del treball, resulten molt interessants per seguir investigant (parlem de reportatges amateurs o de vídeos corporatius).

Les videoteques de TV3 i dels estudis de Sant Cugat de TVE són una altra font de material, pel que fa a la producció televisiva, evidentment. La falta de digitalització de bona part del material de TVE en dificulta molt la consulta, però.

Si bé no hi ha cap bibliografia estrictament relacionada, el que sí que ha resultat molt útils han estat els llibres sobre productores cinematogràfiques (especialment en el cas de les filmacions de la factoria Iquino) i els **Catálogos del cine español**. Aquesta publicació anual del Ministeri de Cultura recull totes les produccions cinematogràfiques espanyoles al llarg d'un any. Fins l'any 1951, però, aquests dossiers es van fer per dècades. Malgrat que en algunes edicions s'hi inclou el lloc de rodatge com una de les informacions que s'ofereix sobre les pel·lícules, aquesta tendència es va perdent (no figura en els dossiers d'entre els anys 1951 i 1994). La clara intenció d'aquests reculls és de facilitar la distribució internacional de les produccions locals, motiu pel qual es posa l'èmfasi en determinades informacions i no en d'altres. A més, sovint podem llegir "Catalunya" o "Barcelona" com a únic indicador de les localitzacions. Aquesta manca de precisió no ajuda a la localització de filmacions hospitalenques.

La classificació de les peces que finalment formen el cos d'aquesta recerca respon a tres punts. Per una banda, una clara separació entre cinema i televisió, és a dir, segons el suport en què es va realitzar la filmació. Per una altra, entre produccions de realitat i de ficció, o el que és el mateix, reportatges i documentals versus pel·lícules i sèries. I finalment segons el paper que juga la ciutat de l'Hospitalet dintre d'aquestes peces.

Per parlar sobre la presència que la ciutat de l'Hospitalet ha tingut en la producció audiovisual, hem de tenir en compte que l'Hospitalet no és una ciutat cinematogràfica com ho són Nova York, Londres o Berlín. Ni tan sols com ho és Barcelona. Tot i això, la proximitat amb la ciutat comtal l'ha fet participar en alguns moments del seu èxit com a plató natural tant de produccions cinematogràfiques com televisives. No és, però, fins a l'entrada del segle XXI, que l'Hospitalet, així com altres ciutats de l'àrea metropolitana, prenen més protagonisme.

Així, l'ús de l'Hospitalet com a escenari audiovisual ha anat augmentant al llarg dels anys, especialment a partir de l'any 2000. Les facilitats —agilitat en els permisos, no pagament de taxes en els rodatges no comercials...— que es proporcionen de cara a acollir rodatges a la ciutat ha pal·liat la manca d'identitat pròpia, independent de Barcelona. I no resulta agosarat pensar que en un futur aquest creixement en el nombre de produccions seguirà en augment.

Dins el recull que conforma el cos d'aquesta petita investigació, trobem diversos títols tant de produccions cinematogràfiques com televisives. Diferents apropaments als mateixos escenaris, diferents informacions que es proporcionen d'aquests i diferents espais que queden reflectits. Hi ha títols en els quals es reflexiona sobre la ciutat (**Los mares del sur**, Manuel Esteban, 1992), altres que narren amb intenció de fidelitat i realisme les seves vivències (**Tapas**, Jose Corbacho i Juan Cruz, 2004) i altres que se centren en problemàtiques concretes amb les quals es conviu a l'Hospitalet (**Perros Callejeros**, Jose Antonio de la Loma, 1977). Però també moltes altres tan sols recorren a l'Hospitalet per trobar una localització que estèticament encaixi amb el que la història requereix en aquell moment i apareix més camuflada (**Nosotras**, Judith Colell, 2000).

Fora d'estudi queden els platós ubicats a la ciutat, especialment de televisió però també cinematogràfics, i, per tant, totes aquelles obres que s'hi enregistren, ja que no proporcionen cap informació sobre l'Hospitalet. Casos com **Luces y sombras**, dirigida per Jaime Camino el 1988 i enregistrada en un plató de la ciutat, queden descartades doncs.

2. L'HOSPITALET COM A ESCENARI CINEMATogràFIC

El nombre de produccions cinematogràfiques que han escollit l'Hospitalet com a escenari imprescindible de la seva història no és gaire elevat, però sí que serveix per extreure'n algunes conclusions i una imatge més o menys diversa. Si fem cop d'ull ràpid a les obres que formen aquest llistat, trobem apropaments, temàtiques, autors, estils i anys de producció que engloben bona part de la història del cinema d'aquest país.

De seguida s'evidencia una tendència a l'estereotip de la ciutat dormitori, del suburbi barceloní i de les històries de barri. Tot i això, és encoratjador observar com els directors que hi ha nascut són els qui menys èmfasi posen en aquesta imatge.

La gran majoria de les aparicions que trobem de la ciutat es redueixen a una (o dues) localitzacions aïllades al llarg de la història, tant exteriors com interiors naturals. Així, podem veure el centre comercial La Farga a **25 kilates** o la discoteca Salamandra a **The Pelayos**. No podem dir que l'Hospitalet sigui l'escenari indispensable per al seu desenvolupament, però la geografia urbana de la ciutat constitueix una localització idònia per a determinats fragments de la història. Si bé aquestes obres no proporcionen gaire informació sobre l'Hospitalet com a escenari, són de gran importància a l'hora de crear un corpus cinematogràfic de la ciutat. A més, la seva catalogació permet observar aquesta tendència creixent en l'ús de l'Hospitalet com a escenari natural. En alguns casos, però, ha resultat impossible ubicar quin fragment està filmat a la ciutat, tot i que el nom apareix als crèdits. És el cas de pel·lícules com **Anita no perd el tren**, 2001, de Ventura Pons. I d'altres a les quals ni tan sols he pogut accedir.

Directors de renom com Alejandro González Iñárritu, per exemple, van aprofitar espais de la ciutat per a les seves pel·lícules, com és el cas de **Biutiful**, 2010. El ce-

mentiri municipal, amb atrezzo per a l'ocasió, o l'Hospital Oncològic apareixen en aquest film de factura internacional. No aporten una imatge clara de la ciutat, és cert. Però el nom de l'Hospitalet figura als crèdits d'aquesta pel·lícula destinada a un públic internacional.

Un altre clar exemple és el del film *Alma de Dios*, 1941. Uns pocs segons de l'inici ens mostren un pati on la protagonista viu i treballa al començament de la història. El seu valor dins el film potser és circumstancial, però poques representacions cinematogràfiques de la ciutat trobarem tan antigues.

2.1 L'HOSPITALET, CIUTAT PERIFÈRICA. EL CINEMA "QUINQUI", ELS PERSONATGES MARGINALS I LA CONTRAPOSICIÓ AMB ELS BARRIS ALTS.

Com deia, en poques ocasions la construcció d'imatge de la ciutat de l'Hospitalet és realment rellevant per a la història que s'explica. Entre les filmacions en que sí que ho és, però, el primer que destaca és la presentació de la ciutat com a escenari d'històries que parlen de personatges obrers, pobres, limitats de recursos i, per tant, vinculats directament o indirectament a la delinqüència i a la violència.

Perros Callejeros (José Antonio de la Loma, 1977) és la pel·lícula que inicià l'anomenat "cinema quinquí". De la Loma venia d'una trajectòria de pel·lícules força comercials —a més de fer de mestre— quan decidí abordar amb aquesta pel·lícula el tema de la delinqüència juvenil. Aquest gènere, que durant la dècada dels 80 va viure el seu màxim esplendor, es va fer molt popular en un estat espanyol que patia una certa inseguretat ciutadana en aquella època. Al llibre *Ciudades de cine*, Rafael Dalmau i Albert Galera recullen aquesta tendència cinematogràfica: "*En los años 60 y 70, Barcelona se acostumbró a aparecer envuelta en un celuloide de corte corrupto, policíaco y más bien negativo: en la mayoría de ocasiones en pleno Barrio Chino o en zonas consideradas marginales*" (pàg.93).

Molts han titllat de la Loma d'oportunista, però el cert és que la pel·lícula té una important càrrega de realisme i autenticitat. Filmada amb actors no professionals, de la Loma optà per posar davant la càmera els autèntics protagonistes d'aquestes històries. Com era habitual al cinema quinquí, els "delinqüents" es convertien en els actors mateixos de la pel·lícula, interpretant-se a ells mateixos en moltes ocasions, per dotar de més realisme les històries. Tot i que el personatge principal estava inspirat en el personatge del Vaquilla, aquest no va poder participar en la primera part del film per problemes de permisos a la penitenciària.

Tot i que no es diu, la pel·lícula està principalment ubicada al barri de la Mina, un suburbi de Barcelona, etiquetat ja en el seu moment amb el nom de "barraquisme vertical". Si bé és cert que els autèntics protagonistes de les històries d'aquesta pel·lícula vivien i procedien de la Mina, no era estrany veure'ls sovint per altres indrets. Tant a les zones més altes de Barcelona, localització dels seus robatoris, com a l'Hospitalet i altres poblacions properes.

Fotograma de **Perros callejeros** (José Antonio de la Loma).

Així doncs, l'Hospitalet també té un espai important en aquesta pel·lícula. De fet, durant molts anys, *Perros Callejeros* va ser la pel·lícula filmada a la ciutat més recordada per tothom —només desplaçada en l'actualitat per les produccions dels directors Jose Corbacho i Juan Cruz (**Tapas**, **Cobardes** i **Pelotas**).

Dins la ciutat de l'Hospitalet, la pel·lícula ens situa al barri de Bellvitge. Un barri encara a mig construir a finals dels setanta. Un gran polígon de blocs de pisos idèntics entre ells, de materials massa econòmics i sense gaires instal·lacions ni serveis al barri.

Des de l'inici de la pel·lícula, diverses imatges de la Barcelona més turística es contraposen amb, entre d'altres, la imatge d'aquests blocs. En un to de denúncia i alhora sensacionalisme, la veu en *off* exposa: "*Por desgracia, no es el problema de un barrio, como algunos pretenden. Ni de un distrito. Ni siquiera de nuestra ciudad. Sino de todas aquellas que sufren los males de un incremento de población acelerado y sin control*".

La imatge de l'Hospitalet que veiem és, doncs, la d'aquest barri marginal propens a acollir delinqüència i a convertir-se en escenari de situacions violentes. De tota la pel·lícula, l'escena més emblemàtica filmada a l'Hospitalet és segurament l'assassinat del "Esquinao", l'enemic del "Torete", un mafiós gitano que centralitza bona part de la compra dels botins dels robatoris d'aquest grup de delinqüents adolescents, fantàsticament interpretat per Frank Braña, un dels noms més destacats del film.

Encara que en pocs moments s'esmenten els barris en què es desenvolupa l'acció, aquests són clarament reconeixibles. Al llarg de tota la pel·lícula es presta una espe-

cial atenció a ubicar cada escenari amb coherència dins una unitat espacial. Cada acció es desenvolupa en un escenari determinat, en un barri concret, sent fidel a la geografia de la Catalunya perifèrica. "Els films cerquen ampliar el camp significatiu de la ficció en una zona urbana, en la confrontació de diferents barris a l'interior de la ciutat com a element dramàtic, en el contrast entre, fins i tot, diferents ciutats. Així, l'oposició entre el centre i la perifèria de Barcelona és la raó d'ésser dels *thrillers* de De la Loma (un dels cineastes que amb més assiduitat ha retratat la geografia barcelonina)", recull al llibre *Cinema català 1975-1986*. Tot i que en aquesta pel·lícula la contraposició dels diferents barris barcelonins no és el tema central, sí que ho és de retruc en tractar les diferents experiències entre els protagonistes i la resta de personatges del film (policia, educadors, etc.).

Després de *Perros Callejeros*, amb ***El truco del manco*** (Santiago A. Zannou. 2009) el cinema de la marginalitat torna a triar espais de l'Hospitalet com a escenari pel qual transiten aquests personatges i en què es desenvolupen les seves històries. Bellvitge és el barri on resideix la família Heredia. El protagonista del film, el "Cuajo", interpretat pel cantant del grup de *hip-hop* madrileny *La Excepción*, es un paio agitanat amb paràlisi cerebral i grans dificultats de moviment. Això no li impedeix tirar endavant el seu projecte de muntar un estudi de gravació. La violència, les drogues, robatoris i pallisses estan a l'ordre del dia en les seves vides. Però no per això deixen de tenir somnis i de lluitar per ells.

"*La gente de barrios marginales está ahí y tiene corazón*". Amb aquestes paraules es referia el director Zannou al seu primer llargmetratge en una entrevista feta per *El País*. I és que a *El truco del manco* veiem reflectides problemàtiques desplaçades i amagades entre els carrers de determinats barris o ciutats perifèriques de la ciutat comtal.

Els blocs de Bellvitge ens situen des del començament en aquests barris prefabricats per a la classe obrera. Tots iguals, un darrere l'altre, formen una massa homogènia habitada per la més gran diversitat de famílies, procedències, edats... Tots els protagonistes viuen en barris perifèrics, així que es desplacen en cotxe o en bus grans distàncies per tornar cada nit a casa seva. Barris on els personatges tornen per "dormir", però en els quals no desenvolupen la seva activitat diària gaire sovint.

Però no es tracta només de Bellvitge. El director col·loca cada col·lectiu en un barri diferent d'aquesta perifèria. I tria Bellvitge per a la família del Cuajo, probablement la menys desestructurada de la història, malgrat les discussions i baralles.

En una seqüència, el Cuajo parla a crits amb el seu germà petit, ell des de la finestra de casa, l'altre ja al carrer mirant d'arrencar la seva moto. Aquesta familiaritat amb què es mouen els personatges per un barri on tots es coneixen pel nom, se saluden i no tenen problema de tractar els seus assumptes en públic, marca un tret significatiu en la construcció de ciutat que planteja la història. Que es contraposa a altres imatges de ciutat-postal que remarquen exactament el contrari: la impersonalitat d'un

barri o ciutat, la desconexió entre les persones, la solitud (penso en el Tokio de *Lost in Translation* de Sofia Coppola, per exemple).

Fora del cinema "quinqui", però sense perdre de vista el barri de Bellvitge, trobem **Los mares del sur** (Manuel Esteban, 1992). De nou, aquests blocs apareixen com a escenari triat per formar part de les localitzacions d'aquesta pel·lícula, adaptació cinematogràfica de la novel·la de Vázquez Montalbán protagonitzada pel detectiu Pepe Carvalho. En aquesta, el barri de Bellvitge ja s'amagava sota el nom de Sant Magí. Així doncs, l'aparició de l'Hospitalet a la pel·lícula de Manuel Esteban no és decisió exclusiva del director. La novel·la es desenvolupa als anys 70, però la pel·lícula, rodada al 1991, ens situa en un barri on ja es pot arribar en metro. Un barri de nova construcció destinat a apilar treballadors de Mercabarna i les fàbriques de la perifèria barcelonina. Un tipus d'escenari ben oposat a aquell per on acostumen a transitar els constructors d'aquestes ciutats dormitori.

La història es desenvolupa en dos mons, dos espais molt diferenciats (tres, si tenim en compte l'escenari de la història personal de Carvalho) i que mai sospitarien que havien de creuar-se. Un barri de la zona alta de Barcelona, on la família d'Stuart Pedrell viu acomodadament. I el barri de Sant Magí (Bellvitge), on la constructora de la qual és president el Sr. Pedrell ha ubicat aquest polígon d'habitatges idèntics entre ells on viu el personatge de l'Ana.

La imatge del barri de Bellvitge a l'audiovisual és sens dubte el més emblemàtic, en bona part perquè ha estat el més retratat. El que als anys 60 s'intentava vendre durant el franquisme com una celebració de la innovació en el terreny de la construcció —els edificis prefabricats— ha passat a la història com una de les més grans aberracions arquitectòniques. Al 2008, 26.244 persones vivien en el poc més de mig kilòmetre que ocupa el barri. I així passà a convertir-se en el més clar exemple de ciutat-dormitori per a l'imaginari col·lectiu.

Com anirem veient, es crea una identificació de l'Hospitalet com un barri més de Barcelona. Un barri situat al sud de la ciutat mateixa. "*No sabia en quina part de la ciutat em trobava*", diu Carvalho en sortir del metro.

Hospitalet —Bellvitge, Sant Magí— es construeix a través d'aquesta oposició nord/sud. I és en aquesta diferència que recau l'interès del senyor Pedrell per aquell barri artificial i programat que ha construït. Carvalho, recorrent la casa que va ser el seu darrer refugi, es planteja, i li planteja al Sr. Pedrell: "El criminal torna sempre al lloc del crim. Tu te'n vas anar a veure la teva obra de prop. Te'n vas anar a Sant Magí a veure com vivien els teus *canacos* en les cabanes que els havies preparat? O potser a la recerca de l'autenticitat popular? [...] N'hi ha prou amb agafar el metro i pots anar-te'n de safari emocional al sud per un preu mòdic."

Montalbán i Manuel Esteban plantegen aquest espai com un crim, comparant-lo amb la visió que els colonitzadors europeus tenien de tots els indígenes de la Polinèsia, Mi-

cronèsia i Melanèsia, sense distincions ètniques, sense prestar especial atenció a qui eren aquelles persones. "Te'n volies anar als mars del sud, i al final només te'n vas anar al sud de la ciutat. Te n'hi vas anar en metro? Per què només vas travessar la frontera del teu barri?"

La pel·lícula ens permet veure imatges del Bellvitge de 1991, previ a molts dels canvis que s'hi han fet els darrers anys. Un barri encara a mig acabar, amb grans descampats a banda i banda de la Rambla Marina. I unes vistes aèries que ens plasmen sense pietat una arquitectura esgarriosa. És un clar exemple de l'especulació immobiliària començada als anys 60, Stuart Pedrell s'ha fet més ric construint un polígon deshumanitzat per a aquells que ja partien de ser clarament més pobres.

Los mares del sur és segurament la peça amb què més clarament s'expressa el que els personatges de la història opinen sobre la pròpia ciutat, sobre el paisatge urbà, a través de la veu en *off* que és el pensament de Carvalho. Així com també és el cas en què la ciutat de l'Hospitalet, o en aquest cas el barri de Sant Magí, es presenta més clarament com un personatge més amb qualitats pròpies. Com planteja Antonio González en la seva tesi sobre *El paisaje urbano en el cine*: "En ocasiones, los paisajes urbanos son bastante más que escenarios. Forman parte de la trama de la narración y, de alguna manera, pueden considerarse como personajes que interactúan con los personajes principales". De fet, els mars del sud és aquest barri de Sant Magí.

2.2 DIRECTORS "MADE IN" L'H. LA IMATGE MENYS ESTEREOTIPADA.

El primer llargmetratge escrit i dirigit pel tàndem creatiu format per Jose Corbacho i Juan Cruz va ser la pel·lícula **Tapas**. Filmada l'estiu de 2004 als carrers de l'Hospitalet, el film retrata cinc històries entrecruades, *històries petites que li passen a gent normal*, com han explicat els mateixos directors. Un matrimoni de la tercera edat que ha de fer front a la mort, una dona separada que afronta una nova relació, un parell de joves amb feines precàries i expectatives senzilles, el propietari d'un bar que ha d'aprendre a valorar el que té, a mantenir-ho i a acceptar els canvis.

La pel·lícula està principalment ubicada al barri de Santa Eulàlia, un barri poc habitual a la gran pantalla. Frontera entre l'Hospitalet i Barcelona, és el lloc de procedència de Corbacho. Així, no és d'estranyar que optés per triar aquest espai a l'hora d'enfrontar-se al seu primer llargmetratge com a director. El coneixement que en té aporta un afegit de realisme i sinceritat al film. I resulta l'escenari ideal per explicar històries de personatges que viuen en un barri d'una gran ciutat. Com diuen els directors, aquesta pel·lícula explica històries que passen a l'Hospitalet de Llobregat, però que podrien donar-se en qualsevol punt del planeta, perquè tots els conflictes que es plantegen són comuns a moltes persones.

Així doncs, trobem històries i personatges que fan molta vida de barri. Els escenaris principals de la història són espais naturals i reals: el bar Lolo (realment el bar Co-

Fotograma de **Tapas** (Jose Corbacho i Juan Cruz).

mercio al carrer Mestre Carbó), una botiga de queviures, les parades del mercat (peixateria, etc.), el supermercat, així com les places de Pius XII i dels Avis i els carrers per on es mouen els personatges.

L'escenari principal d'aquesta pel·lícula és, doncs, el barri sencer de Santa Eulàlia. Tot i que també podem veure altres espais de la ciutat, com els blocs del Gornal o la sala Salamandra, discoteca on els joves protagonistes surten de festa, i l'únic espai del qual s'anomena el nom real al llarg del metratge.

Si existeix "la" pel·lícula de l'Hospitalet, aquesta és sens dubte *Tapas*, per la seva voluntat de donar a conèixer una ciutat com només els propis ciutadans poden fer-ho: fugint dels estereotips i prejudicis, però sense faltar a la sinceritat ni recrear-se ni en les virtuts ni en els defectes. Al final dels crèdits, els directors afegeixen un "*Dedicamos esta película a la Ciudad de l'Hospitalet*".

La segona inclusió de Corbacho i Cruz al cinema —**Cobardes** (2008)— va ser una història sobre el *bullying*, sobre la por i la violència com a manera d'expressar-la. De nou, la ciutat va ser l'escenari triat per a la pel·lícula. Díficilment apareixerà cap altre director que faci tant per la presència de l'Hospitalet al cinema com ells dos. De fet, altres directors nascuts a la ciutat no han vinculat la seva trajectòria professional d'aquesta manera.

L'escenari clau d'aquesta història és un institut, en aquest cas l'institut Vilumara —que anteriorment havia estat una fàbrica. Això va permetre que molts dels alumnes de l'institut participessin com a figurants a la pel·lícula. També podem veure seqüències filmades al Parc de Can Buixeres o al de les Planes, al carrer Fabregada, a la plaça de

la Cultura (Bellvitge), al centre comercial la Farga (limitant els barris del Centre i Sant Josep), al ja inexistent cinema Rambla i a altres carrers del barri del centre.

En aquesta ocasió, la ciutat presentada pels dos directors és força diferent al seu anterior film. Si bé a *Tapas* els personatges i les històries s'ubicaven específicament en una ciutat humil, amb vida i cultura de barri i estretes relacions entre els personatges, aquest cop opten per convertir l'Hospitalet en una ciutat més neutral. Defugint de la típica imatge de ciutat perifèrica, a *Cobardes* ens mostren una imatge de l'Hospitalet que podria assimilar-se a qualsevol altra gran ciutat espanyola.

Sense posar l'èmfasi en aquells elements que s'han convertit en referència simplificada de l'Hospitalet: ni grans blocs de pisos, ni mercats municipals, ni barris obrers i pobres. Podríem dir que la imatge que es dona de l'Hospitalet és estèticament més cuidada. No han hagut de fer un gran esforç per aconseguir-ho, sinó només una tria de localitzacions amb connotacions no tan negatives. En aquest sentit, ajuda el fet d'haver triat el barri del centre com a escenari principal.

Amb aquest segon projecte cinematogràfic apareixia Hospiwood. Com expliquen els dos directors hospitalencs: "*Hospiwood es simplemente la unión de dos colegas que siempre soñaron con explicar historias en forma de películas y que gracias al vínculo que se ha creado con la ciudad de Hospitalet va siendo posible. De la suma de todos esos conceptos nace como productora independiente*".

Fora de Corbacho i Cruz, un altre director d'origen hospitalenc, Marc Recha, també ha aprofitat al seu film ***Pau i el seu germà*** (2001) els blocs de Bellvitge com a escenari, aquest cop per a un fragment de la història, no com a escenari principal. L'Hospitalet apareix com a punt d'inici i final d'una història que es desenvolupa lluny de la ciutat, al mig del Pirineu. En una entrevista al director, Marc Recha afirma que sempre acostuma a veure els paisatges primer i, a sobre, hi col·loca uns personatges i unes històries.

L'Àlex, el protagonista absent d'aquesta història, marxa de la seva ciutat natal, del seu entorn, per refugiar-se en un paisatge molt diferent d'aquest. Marxa de la ciutat, del barri, dels blocs de pisos, del ciment, i s'escapa cap a l'aïllament, a la solitud de les muntanyes i la natura. I és allà on es queda, malgrat morir. On queda la seva ànima i la seva llavor.

De la mateixa manera, els personatges del germà i la mare d'Àlex marxen de la ciutat i posteriorment hi tornen per assimilar les experiències viscudes, per trobar el seu camí. Marc Recha aprofita la seva ciutat natal per donar escenari a aquest espai de la història. Recha filma els espais, fins i tot els interiors, sense intervenir pràcticament en la seva il·luminació, aprofitant la llum primaveral, vorejant el realisme. Veiem no només aquests blocs de pisos, tan típics del barri de Bellvitge, sinó també l'interior d'un d'aquests habitatges, amb els seus reduïts espais. El director hospitalenc ja havia filmat la ciutat en els seus anteriors treballs, els curtmetratges: *El último instante* (1988), *El miedo a asomarse* (1990) o *És tard* (1993).

El director expressava "L'acció de la pel·lícula transcorre en un barri dormitori de la perifèria de Barcelona i en dos pobles dels Pirineus catalans, situats entre els cims escarpats de la Serra del Cadí-Moixaró" a l'entrevista penjada a la web www.para-llamps.cat. La visió d'aquesta ciutat és, doncs, tal i com ell diu la d'una ciutat dormitori, com altres vegades s'ha retratat l'Hospitalet. Sent estrictes als plans que de la ciutat es mostren, Recha filma poc més que els dormitoris del pis. Un pis petit, en què viuen Pau i Mercè i al qual acolliran tant Marta com Sara, personatges que alhora fugen de les seves respectives realitats, a França i al Pirineu, respectivament.

L'Hospitalet no és l'escenari principal d'aquesta pel·lícula, però sí que suposa un escenari imprescindible per entendre la procedència dels personatges. I per establir aquesta dicotomia camp/ciutat que reflecteix el film, tant pel que fa als espais com als personatges. Potser és en el personatge de Sara que veiem una opinió més ferma sobre aquesta ciutat en la qual ha posat les seves expectatives, en la qual planejava viure amb l'Àxel. Sense ell, la ciutat és hostil, no s'hi sap ubicar i decideix tornar-se'n al seu entorn rural.

2.3 LA FACTORIA IQUINO I L'ÚS DE L'HOSPITALET COM A PLATÓ NATURAL.

Ignacio Ferrés Iquino va ser un director, guionista i productor cinematogràfic català que desenvolupà la seva professió durant més de 4 dècades. La seva prolífica carrera compta amb més d'un centenar de títols i abasta des de melodrames i comèdies, fins a westerns i cinema eròtic. La seva trajectòria, vinculada sempre amb un cinema popular i de vocació comercial, va deixar al seu pas algunes imatges filmades a l'Hospitalet.

El primer llargmetratge del qual tenim coneixement amb imatges de la ciutat és la pel·lícula ***Alma de Dios***, dirigida per Iquino al 1941. Protagonitzada per Amparo Rivelles, una de les actrius més cotitzades del moment, explica la història d'Eloísa, una orfe que, cansada dels maltractaments de la seva "madrastra", decideix marxar a Madrid per fer la seva vida.

Els primers minuts de la pel·lícula estan filmats a l'Hospitalet, al desaparegut passatge Milà, de la també desapareguda barriada de Can Pi. En aquestes imatges veiem el pati d'una casa situada en aquest passatge. Resulta molt interessant, ja que és l'única imatge d'un Hospitalet encara rural a la gran pantalla.

L'extensa filmografia d'Iquino com a productor compta amb nombrosos títols amb seqüències filmades a l'Hospitalet. Només entre els anys 1967 i 1969 es van filmar quatre pel·lícules amb localitzacions a la ciutat: ***El terrible de Chicago***, ***La mini-tía***, ***De picos pardos a la ciudad*** y ***iChico, chica iboom!***. De les pel·lícules *El terrible de Chicago* i *iChico, chica, boom!*, no n'he aconseguit cap còpia, i no puc confirmar la seva vinculació real com a escenari. En general, el to d'aquestes produccions és sempre similar: "Al llegar la década de los sesenta, Iquino se apunta [...] a la moda del

erotismo con unas obras de tufillo moralista que entusiasman a las instituciones del momento”, apunten a Barcelona ciudad de cine.

En el cas de ***De picos pardos a la ciudad***, filmada l'any 1968, podem veure les cotxeres de la flota d'autobusos Julià, ubicada al Gornal, cap on els personatges s'adrecen un cop arribats del poble per comprar un vehicle municipal. Tret d'això, el film es construeix en escenaris molt turístics de la ciutat de Barcelona: la Rambla i el gòtic, el parc de la Ciutadella, la plaça de Catalunya... Una tendència molt present en el cinema en la qual Alfredo Martínez aprofundia al seu article "De la promoción turística a la conciencia de marca: la marca-ciudad en el cine español contemporáneo", dins el llibre *La ciudad en la literatura y el cine*: "Para la industria del turismo, pongamos por caso, es importante que el lugar de destino tenga una identidad clara en la mente del turista y, por esa razón, el destino se suele codificar en forma de imágenes familiares que apelan a la esencia o espíritu del lugar y con frecuencia se transforman en clichés y estereotipos".

A ***La mini-tía***, també del 1968 en aquest cas per Juan Bosch, trobem la història d'una parella que, en el seu viatge de noces a Roma, es veu obligada a carregar amb la tieta d'ella (interpretada per Mary Santpere). A partir d'aquest punt, un seguit de situacions més o menys còmiques, números musicals i un assassí ridícul, tot preparat per al lluïment de l'actriu. Una pel·lícula sense gaire transcendència que fins i tot s'estrenà com a complement de programa doble i ni tan sols els diaris en van fer ressenya.

Com si es tractés d'una *road-movie*, la pel·lícula es desenvolupa en diferents regions espanyoles: Barcelona, Lleida, Saragossa i Madrid. En aquest punt de partida a la ciutat de Barcelona, trobem també alguna localització ubicada a l'Hospitalet. És el cas de la fàbrica de la Seat, on recullen el petit automòbil amb què faran el viatge.

Similar als casos anteriors és el d'***El Exhibidor***, Fermí Marimon, 1977. La pel·lícula està filmada en diversos municipis del Baix Llobregat, però principalment a Castelldefels, localització del cinema que dona nom a la professió del protagonista.

Després d'un seguit de desventures i embolics per tirar endavant un cinema de perifèria, tot se'n va en norris i acaba com a conductor a Autobusos Florida. Una imatge de la flota de busos i de l'arrancada pels carrers ens permeten veure un Hospitalet de finals dels 70.

La penúltima aportació de la factoria Iquino a aquesta llista és una pel·lícula amb presència dispar de la ciutat de l'Hospitalet: ***Un millón por su historia***, de 1980, subtitulada ***En la cárcel: café, copa y puro***. Una lleugera història sobre un comptable pluriempleat que no aconsegueix satisfer la seva dona i es fica en mil embolics per tal de salvar la seva situació econòmica. Finalment, descobreix que a la presó viuria millor i tindria la possibilitat un cop fora de cobrar l'atur.

La filmografia d'Iquino és molt extensa. "Su obra, extensísima, irregular, oportunista y a menudo reaccionaria, es, a pesar de todo, de un importancia suprema para el cine

hecho en Barcelona, puesto que marca una continuidad industrial y un espíritu de trabajo difícilmente comparables", diu a *Barcelona ciudad de cine*. D'ençà que el cineasta fundà Producciones Iquino, que poc després canvià el seu nom per IFI, el seu volum de producció no va tenir comparació al de cap altra productora espanyola. Gairebé el 14% dels llargmetratges que arribaven a la gran pantalla a Catalunya entre el 1949 i el 1980 eren produïts per IFI. Així doncs, entre la prolífica carrera del director i productor també hi ha alguns títols amb presència de l'Hospitalet entre les seves localitzacions.

L'any 1980, però, també trobem una nova pel·lícula que, aquest cop amb més insistència, compta amb diverses localitzacions de l'Hospitalet per tal de construir els escenaris d'aquesta comèdia. Es tracta del film ***Dos pillos y pico***. La història, protagonitzada per Paco Morán i Paca Gabaldón, ens posa en la pell d'un estafador professional i el seu entorn i els trucs que s'inventen per treure diners a la gent. Finalment, i com a totes les històries moralitzants d'una època que ja arribava a les acaballes, es troben amb un parell de personatges que decideixen estafar-los a ells. Tot acaba bé per a la parella, que acaben prometent-se, adoptant un nen del carrer que els acompanya durant tota la història i sense perdre "un duro".

L'Hospitalet és l'escenari triat per ubicar la casa de la parella d'estafadors protagonistes. El portal d'aquesta casa se situa a la Rambla Just Oliveres, al centre de la ciutat. Podríem apuntar que el motiu és la voluntat de situar els personatges en un barri perifèric, humil, per la seva condició de "pobres" de la qual lluiten per sortir al llarg de tota la història. Però el cert és que la mateixa gramàtica del film no ens permet assegurar que aquesta fos la voluntat del director.

Entre les seqüències de la història veiem escenes a Barcelona i a l'Hospitalet barrejades de manera gairebé indistinta. D'entre les que apareixen a la ciutat, destaquen escenaris com la plaça de l'Ajuntament i l'avinguda Masnou (aquesta darrera al barri de la Florida), així com altres localitzacions d'aquests dos barris. Les imatges que proporcionen, però, no permeten veure amb gaire detall la geografia de la ciutat. Com ja feia uns anys abans, les històries d'Iquino no es narren a partir de grans plans generals i de situació, sinó que de seguida passen a l'acció i, en aquest cas, a la comèdia més lleugera.

Tot i que una bona part de la pel·lícula està filmada a l'Hospitalet, aquesta no es presenta com una ciutat independent de Barcelona, sinó com un barri més. Ho podem deduir del moment en què un home s'apropa a Víctor i li demana per arribar al carrer Balmes. Aquest el situa a 12 kilòmetres del lloc on es troben i li dóna indicacions per arribar-hi, sense la menor sorpresa que algú vulgui dirigir-se a aquesta zona de la ciutat comtal a peu des d'un altre municipi.

2.4 ALTRES LOCALITZACIONS AÏLLADES EXTERIORS

Com apuntava al començament, moltes filmacions tan sols prenen la ciutat de l'Hospitalet com a plató natural per a algun fragment de les filmacions, sense entrar en aspectes com la construcció d'una imatge ni cap altra voluntat d'aprofundiment. Aquestes filmacions són molt diverses i, per tant, els escenaris que trien també ho són.

El cas de l'adaptació cinematogràfica de la novel·la de Narcís Oller *La febre d'or* (Gonzalo Herralde, 1993) va ser una aposta del director Gonzalo Herralde de més de cinc hores de durada. Es va exhibir en alguns cinemes en aquesta versió completa, alhora que es preparava en forma de mini-sèrie de tres episodis per a la televisió: la pujada, l'èxit i l'estimbada. Així doncs, una creació audiovisual a mig camí entre el cinema i la televisió.

La història està ambientada a la Barcelona de 1880, durant una fugaç edat d'or d'una Europa en plena expansió industrial i econòmica aconseguida mitjançant l'especulació borsària. Arrossegat per aquesta febre, Gil Foix serà portat al cim de l'èxit per ser després precipitat a la ruïna, la misèria i la bogeria. Entre la Barcelona de finals del s. XIX apareix una localització de l'Hospitalet: les cotxeres on s'està construint aquest ferrocarril que acabarà fracassant. Segurament, l'únic exemple en què la ciutat serveix com a escenari d'alguna època ja passada.

La pel·lícula de Judith Colell *Nosotras* (2000) ens torna a portar al present, en aquest cas per retratar un grup de dones de diferents edats i amb diferents interessos i visions del món, en una obra coral. Ubicada a la ciutat de Barcelona, és una d'aquelles pel·lícules que recorren espais comuns per situar una ciutat: els carrers del gòtic, la universitat, etc. Però alhora permet entrar en una ciutat molt diferent per a cada una de les protagonistes.

I, entre mig d'aquestes imatges filmades a la ciutat comtal, apareixen diversos espais de l'Hospitalet —alguns d'exterior i d'altres d'interiors— per convertir-se en localitzacions aïllades d'alguna de les seqüències.

Veiem la sala Salamandra, que també trobàvem a *Tapas* i que veurem a *The Pelayos*. Tant a l'interior, on el grup de música amb el qual toca el noi jove amb qui surt el personatge de Leo (interpretat per Laura Conejero), com a l'exterior utilitzant l'escenari real com a entrada al local. De camí a aquesta sala de concerts, podem observar-lo caminant pel carrer Barcelona, en una imatge filmada des de l'edifici de La Farga. I alhora, ella, executiva d'una empresa fonamentalment masculina, està en una reunió que utilitza una de les oficines d'aquest edifici com a escenari.

Els altres espais que apareixen filmats a l'Hospitalet són l'hospital de la Creu Roja, al barri de Pubilla Cases, i una fàbrica del barri del centre. Tot i que veiem diverses localitzacions de la ciutat, no podem considerar-la escenari fonamental de la pel·lícula. El tractament que se'ls dona queda camuflat rere la voluntat d'ubicar el film a Barce-

lona ciutat. En cap moment es fa referència que es tracti d'un altre municipi ni tan sols d'un barri independent. Només s'utilitzen alguns espais força característics de la ciutat per convertir-se en localitzacions puntuals de la història.

La pel·lícula **Fausto 5.0** (Álex Ollés, Isidro Ortiz i Carlos Padrisa, 2001), inspirada en el mite de Faust, ens situa en una Barcelona preapocalíptica d'una estètica propera a Cronenberg o Lynch. Els responsables d'aquesta atmosfera embrutida i descarnada són el grup teatral La Fura dels Baus. Entre les imatges d'aquesta baixada als inferns del desig i la destrucció, trobem un escenari de l'Hospitalet que dóna espai a una part de la història.

Es tracta de l'hospital oncològic Duran i Reynals, situat a la Gran Via, al barri de Bellvitge. L'edifici, construït a finals dels anys 70, dóna una imatge tènica i fosca, més semblant per la seva construcció a una presó que un hospital. En una impactant imatge, veiem aquest edifici plastificat com si es tractés d'un cadàver.

Biutiful (Alejandro González Iñárritu, 2010) segurament és la pel·lícula amb més transcendència internacional en què apareix l'Hospitalet. La història es desenvolupa a Barcelona i, de fet, va ser molt criticada per donar una imatge de la ciutat molt allunyada del preciosisme amb què sovint s'ha reflectit al cinema.

De l'Hospitalet, en podem veure dues localitzacions molt concretes. La primera torna a ser l'hospital Duran i Reynals, aquest cop complint, però, la seva funció d'hospital oncològic al qual el personatge de Bardem va a fer-se revisions i sessions de quimioteràpia.

El segon es tracta del cementiri municipal, al Parc de Les Planes. Aquest, però, apareix molt carregat d'atrezzo per complir la seva funció en la història. És on es troba el nínxol del pare de Bardem i Eduard Fernández i que ara estan plantejant vendre's. Veiem un cementiri envellit, descuidat i molt brut, per dotar aquesta localització d'un aire menys asèptic del que el cementiri realment té i apropar-lo a la pobresa dels personatges.

Continuant amb el cinema internacional, la pel·lícula **De mayor quiero ser soldado** (Christian Molina, 2010) explica la història de l'Àlex, un nen que sembla sentir una fascinació morbosa per les imatges de caràcter violent. Amb seriosos problemes de comunicació, la història de l'Àlex va i torna del feixisme al penediment amb un rerefons excessivament moralista.

Entre els escenaris d'aquesta pel·lícula, apareix Can Buixeres, tant imatges del parc com, especialment, el palauet que hi ha ubicat al mig. En aquest escenari, Dani Gliber dóna vida al psicòleg que Àlex visita. Un espai força bonic que es contraposa a la duresa del tema que tracten psicòleg i pacient.

El boom destinat a adolescents que suposà **Tres metros sobre el cielo** i **Tengo ganas de ti**, dirigides per Fernando G. Molina els anys 2010 i 2011, respectivament,

adaptacions dels llibres de l'escriptor italià Federico Moccia, també van deixar un espai per a l'aparició de la ciutat com a escenari.

Reprement un dels arguments clàssics del cinema: l'oposició de dos mons molt diferents sembla impossibilitar la relació de la parella protagonista. En aquest cas, de Babi, una noia de família bé, i Hache, el noi rebel contra la llei i contra tothom però que en el fons està carregat de bons sentiments. Aquesta història pren com a rerefons Barcelona i les curses de motos clandestines per les carreteres del litoral català.

Entre aquests dos ambients contraposats, les imatges de l'Hospitalet apareixen clarament vinculades al món d'Hache i a aquestes curses de motos: el carrer Famades o la C-31 a l'altura de la ciutat.

A la segona part de la pel·lícula, *Tengo ganas de ti*, també trobem alguna imatge de l'Hospitalet. En aquest cas, però, es tracta d'uns quants segons en què Hache passa a tota velocitat sobre la moto pel pas subterrani que hi ha sota l'avinguda Europa. Pràcticament imperceptible.

Open24h (2011) és el tercer llargmetratge de Carles Torras. Després de les incursions al cinema més convencional amb *Joves*, codirigida amb Ramon Térmens, i *Trash*, el director barceloní es decanta per una peça independent i molt personal.

La pel·lícula, d'un metratge reduït (70 minuts), narra la història d'Hèctor, un personatge invisible per als altres, com el mateix Torras expressa, algú que ha de treballar de nit, fent una feina depriment i que té un munt de conflictes que no sap com enfrontar. Però tot i això no es tracta d'un drama social, sinó d'una aposta sincera per crear una pel·lícula molt atmosfèrica, expressionista i fosca.

Pel que a fa a les localitzacions, triades amb molta cura per treure'n el màxim profit cinematogràfic, ens desvetllen un espai molt característic. Hèctor és vigilant nocturn d'un desballestador. Els materials, l'abocador, la garita en què passa les hores apunten cap a aquesta imatge claustrofòbica i tediosa. Però també la casa i el barri on viu, l'estació de tren que trepitja diàriament pels trajectes, els carrers industrials...

La localització d'aquest desballestador on Hèctor passa les nits vigilant el no res, escoltant històries paranormals i llegint, la trobem a la zona industrial situada entre l'Hospitalet i Cornellà, a l'avinguda Carrilet. Un dels trets identificatius de la Barcelona perifèrica són aquests polígons industrials a tocar dels carrers de les ciutats que tenen un tràfic important de gent durant el dia, però queden absolutament deserts a les nits.

2.5 LOCALITZACIONS AÏLLADES D'INTERIORS

El darrer apartat en la classificació de les aparicions cinematogràfiques de la ciutat de l'Hospitalet és aquell que conformen les peces en que, en un moment o altre, es filma

un interior natural de la ciutat. Hi ha molta varietat en aquestes: diversitat d'escenaris, d'èpoques, d'estils, fins i tot de formats i de gèneres.

En aquesta llista, trobem principalment llargmetratges documentals del món de la música i la cançó, com **La nova cançó**, **Introspective** o **Un instant precís**. El que veiem d'aquestes produccions són sales, teatres, escenaris i camerinos on els diferents grups actuen, on es filmen entrevistes, on es reuneixen... com ara el teatre Joventut.

El documental **Esquivar y pegar** (Juanjo Giménez i Adán Aliaga, 2010) també té una localització a l'Hospitalet. Es tracta de la sala de festes La Sal, on presenten el combat de boxa que suposarà la tornada al ring de Benito Eufemia.

Però també hi trobem pel·lícules de ficció. És el cas de **Mientras Duermes** (Jaume Balagueró, 2011), per exemple. En aquest film veiem uns baixos del barri de Bellvitge on se situa l'habitatge del protagonista, Luis Tosar, un porter d'una finca de Barcelona obsessionat per destrossar la vida de gent, especialment d'aquells que es creien més feliços. Es tracta d'un film essencialment d'interiors. Tot i que l'edifici on transcorreia l'acció era a Barcelona, i hi podem reconèixer una façana modernista, el porter, que a la ficció viu al soterrani del mateix edifici, s'ubica en uns baixos de l'Hospitalet. La ciutat serveix per crear aquesta diferència abismal entre la vida dels veïns i la d'ell. Comparteixen el mateix edifici, però és com si visquessin en realitats molt oposades. Uns baixos foscos, sense finestres, gens acollidors i petits són l'escenari del personatge de Tosar.

Com a curiositat, Jaume Balagueró ja havia rodat a la ciutat de l'Hospitalet en dos dels seus curtmetratges anteriors. En aquest cas era l'antiga Tecla Sala l'escenari triat, una fàbrica en desús. Són els casos d'**Alícia** (1994) i **Días sin luz** (1995).

A **The Pelayos** (Eduard Cortés, 2012) descobrim una seqüència filmada a la **Salamandra**, local musical del barri de Sant Josep. Aquest espai, que ja veiem a **Tapas**, quan els nois surten de festa, o a **Nosotras**, on assaja un grup de música, ha aparegut en diverses pel·lícules. En el cas del film d'Eduard Cortés, aquesta localització queda camuflada entre la resta de la ciutat de Barcelona.

I potser la referència amb menys presència a un film és el cas de la pel·lícula **Cru-zando el límite** (Xavi Giménez, 2010) en què surten algunes imatges fugaces filmades als passadissos del centre comercial de La Farga.

3. SÈRIES I ALTRES PROGRAMES D'ENTRETENIMENT TELEVISIU

A l'Hospitalet s'han ubicat alguns dels platós més importants de la televisió pública, destinats principalment a la gravació de dramàtics. És el cas dels estudis que TV3 té a la Gran Via, on s'han filmat sèries d'emissió diàries durant molts anys i encara es

mantenen en actiu a l'actualitat. Però també els antics estudis de l'Òpera que Televisió Espanyola tenia a la ciutat, al carrer Josep Prats, al barri del centre. Destinats, entre d'altres, a acollir els platós per a la gravació d'obres teatrals, entre els títols que es van enregistrar en els anys que va estar en funcionament trobaríem per exemple: **Les tres germanes** (1977), **El caçador invisible** (1980), **Nocturn** (1983), **Membrana de maon** (1983), **El vestit d'Elena d'Orillach** (1983) o **La tomba d'Eduard Montsià** (1983). Però aquests títols no ens donen cap informació sobre l'Hospitalet com a escenari natural.

La televisió d'aquest país no ha pogut permetre's mai el luxe de disposar de massa imatges d'exterior i sempre ha estat un dels temes més criticats. Per una banda, encareixen i retarden força els rodatges, però per una altra atorguen un punt de realisme i fan desaparèixer aquell to reduccionista que tenen les històries que únicament passen a l'interior de les cases.

Tot i això, també trobem petites aparicions de la ciutat de l'Hospitalet a les produccions de ficció televisives. Així com a alguns productes d'entreteniment i divulgació, fora dels reportatges i documentals que posteriorment veurem.

El primer exemple d'això és la sèrie **La saga dels Rius**, produïda per TVE l'any 1977 i basada en les novel·les d'Ignasi Agustí. Aquesta sèrie va ser una de les produccions més cares fins al moment.

La història gira al voltant de la família Rebull al llarg de tres generacions entre 1880 i 1916, per parlar de la burgesia barcelonina de principis del segle xx. La fàbrica de Godó i Trias, construïda al 1903 per l'enginyer Ferran Junoy, serví de decorat natural per representar la fàbrica tèxtil situada al barri de Santa Eulàlia de la qual era propietària la família Rius i que els portà una gran fortuna.

El cas més emblemàtic torna a venir de la mà de Juan Cruz i Jose Corbacho. L'any 2009 aquest tàndem creatiu es llançà a fer una sèrie per a televisió: **Pelotas**. Emesa per TVE, l'escenari principal d'aquesta sèrie de 22 episodis que va durar dues temporades en anera, eren de nou els carrers de l'Hospitalet.

En aquest cas, els barris que més apareixien com a localitzacions de la sèrie eren la Florida, Can Serra o el Centre. L'acció gira al voltant d'un fictici equip de futbol de segona regional, l'Unión Futbol Club, emplaçat al camp del Can Buixeres F.C. Els personatges mantenien vinculació amb aquest equip de futbol, cadascú amb un grau diferent: jugadors, president, familiars...

Tornem a trobar la botiga de queviures, com ja vàiem a *Tapas*, i alguns actors que ja es van establir com a habituals a les seves produccions audiovisuals.

L'Hospitalet, per la seva proximitat amb Barcelona i per acollir els platós que TV3 té a la Gran Via, ha emplaçat el rodatge de sèries de ficció diària com abans comentà-

vem. Això també l'ha fet aparèixer en aquestes ficcions de manera puntual com a escenari recurrent.

Els darrers anys, moltes sèries de ficció enregistrades als voltants de Barcelona han sol·licitat filmar a carrers i espais de la ciutat. Així, l'Hospitalet ha suplantat Sants o Sant Andreu, i molts altres barris barcelonins quan ha calgut. Aquestes aparicions de la ciutat a la producció de ficcions televisives, però, ha acostumat a donar-se de manera puntual, segons les necessitats de producció.

El cas d'**El cor de la ciutat** (2000-2009) és un dels pocs exemples en què aquesta relació esporàdica ha adquirit un caire més important. Sovint havien aparegut zones de l'Hospitalet per a localitzacions secundàries: carrerons foscos, places indefinides en l'espai i, especialment, la Ciutat de la Justícia des de la seva construcció. No és fins al 2006 que una localització de la ciutat apareix amb més presència a la pantalla. Es tracta de la casa situada a la Rambla Just Oliveres que es convertí en la casa de l'Àngela Montfort, un dels personatges protagonistes a la 6a temporada d'aquesta sèrie (la més longeva de la televisió autonòmica catalana).

El 3 de Novembre de 2005, el programa de TV3 *El Club*, presentat per Albert Om, va emetre un reportatge en forma de *making off* de la sèrie. En aquest, les dues copresentadores del programa es desplaçaven cap als estudis de TV3 a l'Hospitalet per entrevistar actors i recórrer els decorats. En aquest reportatge d'aproximadament mitja hora, començaven situades davant dels estudis a la Gran Via i anunciaven als espectadors que la mítica telenovel·la, la més llarga emesa per la cadena autonòmica fins al moment amb gairebé 2.000 capítols, s'enregistrava a l'Hospitalet i no a Sant Andreu, ni a Sants, barris on fictíciament estava ubicada.

Un altre producte que Televisió de Catalunya ha explorat a consciència els darrers anys són les *tvmovies*, llargmetratges produïts directament per emetre per televisió. De factura més reduïda que els llargmetratges cinematogràfics, i amb una durada limitada, les *tvmovies* han estat un producte de qualitat a la televisió autonòmica. Als inicis dels 2.000 se'n produïen una mitjana de 30 l'any, però al cap d'uns anys el nombre de produccions anuals ha anat disminuint substancialment fins a gairebé desaparèixer.

25 kilates (Patxi Amezcua, 2008) és un llargmetratge televisiu que tracta sobre personatges itinerants, que viuen al marge de la llei i la societat, inadaptats i sociòpates. Personatges que es mouen per una ciutat anònima entre furts, enganys, assassinats i estafes.

La ciutat que mostra el film es construeix a base de fragments no correlatius tant de Barcelona com de l'Hospitalet, sense una voluntat clara d'explicar la geografia de la ciutat ni situar-la. Les fronteres entre l'Hospitalet i Barcelona queden poc delimitades, com si es tractés d'una mateixa ciutat per la qual circulen els personatges (inclosa la policia) indistintament. No hi ha una clara intenció de recrear l'Hospitalet com a ciu-

tat diferenciada i delimitada. En trobem fragments dispersos al llarg de tota la història. Així, persecucions que comencen a Consell de Cent (Barcelona) continuen per carreteres de l'Hospitalet sense cap tipus de continuïtat real de l'espai. Construeix una ciutat fictícia totalment, amb imatges que van des del centre comercial La Farga i el carrer d'Isabel la Catòlica, a les escales per travessar les vies del tren.

D'altra banda, és de les poques vegades que els personatges citen un lloc concret de la ciutat. Com ja feien els nois de *Tapas* en quedar per trobar-se al Salamandra, els periodistes d'aquesta història citen el personatge de la Kay (Aida Folch) al centre comercial de La Farga, referint-se al mateix al centre comercial de l'Hospitalet.

L'altre cas de *tvmovie* en què apareix l'Hospitalet és ***La otra ciudad*** (Sílvia Quer, 2008) on hi ha imatges filmades al *mercadillo* de Bellvitge que acostuma a tenir lloc el divendres al matí. Entre samarretes penjant i gent de tota procedència, el Paco i la Nadia es troben i això els proporciona una mica d'esperança. Tot i que només es tracta d'una seqüència del film, l'escenari del *mercadillo* és molt emblemàtic dins la ciutat.

Diferent d'aquests exemples és el cas de la sèrie ***Bellvitge Hospital***. Aquesta no ensenyava per res la vida que es feia a la ciutat ni al barri on s'ubica aquest important hospital català. *Bellvitge hospital*, emesa des del gener de 1999 per TV3, va ser una de les primeres experiències de sèrie documental a la cadena catalana: a mig camí entre el reportatge, pel seu caràcter informatiu i els personatges reals, i la ficció, per la seriació, la narrativa dramàtica i l'assimilació dels espectadors amb aquests personatges. Dirigida per Francesc Escribano, ens acostava a la vida quotidiana i al funcionament d'un gran hospital amb un format aleshores innovador: històries reals i amb valor documental, presentades en clau narrativa.

Tot i que la sèrie estava ubicada a la Residència Sanitària i Universitària de Bellvitge, se centrava en les vivències de metges, infermeres i malalts. Poc vàiem de l'espai i encara menys de l'exterior.

Cada capítol explica diversos casos gravats amb el previ consentiment dels malalts: una estudiant anorèxica, dues dones amb càncer de mama... Tant les experiències quotidianes dels malalts, com les dels metges i infermers i altre personal, mostraven com la malaltia i el sofriment formen part de la nostra vida.

4. L'HOSPITALET COM A TEMA REAL

Fora de la ficció audiovisual, l'Hospitalet també ha tingut un espai com a "tema": reportatges i documentals que analitzen la ciutat i en reflecteixen una imatge basant-se no en la seva adequació per a una història fictícia sinó suposadament real. "*En nuestras sociedades cualquier evento necesita una acreditación que sólo una imagen puede darle*", deia Francesca Anania al seu text *La historia en los medios audiovisuales*. Aquestes impressions sobre l'Hospitalet abasten des del 1955 fins al 2012, i re-

cullen imatges del NO-DO i els arxius de les televisions públiques tant estatal (TVE) com autonòmica (TV3).

4.1 L'HOSPITALET AL NO-DO

El NO-DO (*Noticiarios y Documentales*) va ser el noticiari oficial del règim franquista durant tots els anys de la dictadura espanyola i va mantenir l'exclusivitat quant a reportatges exhibits en sales cinematogràfiques. La projecció del NO-DO era obligatòria prèvia a qualsevol pel·lícula, i ho va ser fins al 1976, i de caràcter voluntari fins al 1981. Es van produir 1.966 edicions del NO-DO a Espanya (també se'n feren edicions per a Llatinoamèrica, Portugal, Brasil...), entre les quals trobem 5 títols en què apareix l'Hospitalet.

Així, durant els 38 anys que se'n va mantenir l'exhibició a les sales de tot l'Estat espanyol, els informatius del NO-DO es dedicaren a donar una imatge de l'actualitat nacional i internacional clarament condicionada pel marcat caràcter polític de les produccions. Un dels principals propòsits amb aquest noticiari era el de transmetre als ciutadans un optimisme, un progrés, una normalitat fictícia i impostada. En aquest sentit, els 5 reportatges en què apareix la ciutat de l'Hospitalet en aquests noticiaris segueix aquesta mateixa línia editorial.

El primer Noticiario Español en què apareix l'Hospitalet data de l'any 1955 (**#667B**, 17-10-1955). Es tracta d'un reportatge conjunt de diverses zones de Barcelona sota el nom de "*Tarea Constructiva*". En aquest recopilatori de noves construccions a l'àrea metropolitana, l'interès central recau sobre el barri de la Verneda i la inauguració de pisos de lloguer sindical, que podrien passar a ser de propietat per a aquests inquilins passats 40 anys.

El tema de la construcció d'habitatges populars apareix lligat a la imatge que es transmet de l'Hospitalet des de la seva primera aparició als cinemes d'arreu de l'Estat espanyol com a punt d'un reportatge. Malgrat que no es projecta cap imatge de la ciutat, ja la situa al camp de la construcció de nous habitatges, impulsant els obrers i treballadors asalariats de tot l'Estat a plantejar-se viure a l'Hospitalet i altres municipis barcelonins.

Continuant amb el tema de la construcció, el segon reportatge (**#944B**, 06-02-1961) aprofita la visita del ministre d'Obres Públiques a Barcelona, arran de la notícia de diverses millores quant a infraestructures municipals i estatals a tota la província. Es tracta novament d'un reportatge en què s'ajunten informacions similars de diverses zones, no tracta únicament de l'Hospitalet. Entre aquestes millores, de l'Hospitalet es destaca el nou sistema de rampes que suprimirà el pas a nivell de Santa Eulàlia, així com les noves instal·lacions a la zona esportiva.

El que realment crida l'atenció és l'enorme quantitat de gent que la càmera filma al voltant d'aquests actes merament institucionals. Milers de persones, vestides for-

malment de diumenge, s'apropen a veure aquestes inauguracions com si es tractés d'una atracció.

L'any 1967 trobem un nou reportatge (**#1294A**, 23-10-1967). Coincideix amb un moment en què la ciutat de l'Hospitalet es trobava en plena segona gran onada migratòria. Durant la dècada dels 60 s'inicià un nou model urbanístic: els polígons, barris promoguts per una immobiliària on tots els edificis són pràcticament iguals. Aquest és el cas del barri de Bellvitge, exemple en el qual aprofundeix aquesta notícia.

El reportatge, de pronunciat to publicitari, parla de les meravelles del nou procediment que s'utilitza per a la seva construcció: l'ús d'elements prefabricats a peu d'obra que redueixen el temps necessari per construir els habitatges i, per tant, redueix els costos. Compara aquest tipus de construcció amb els "mecanos", joguina infantil de l'època.

L'Hospitalet és una ciutat que va multiplicar moltíssim la seva població al llarg del s. xx i era la ciutat que rebia un percentatge d'immigració més gran de tota la geografia peninsular, amb una densitat de població de 40.000hab./km². Aquests van ser els anys de la màxima especulació urbanística. Durant la dècada dels 60 i principis dels 70 es van definir els barris nous: Florida, Pubilla Cases, Sant Feliu, Bellvitge, Can Serra, Gornal. I l'Hospitalet es convertí en ciutat dormitori, dependent totalment de Barcelona.

Tal i com el reportatge recull, en el moment de la gravació al 1967 s'estava duent a terme una construcció de 700 habitatges, molts dels quals ja havien estat entregats. Aquest vídeo promocional no només realçava les bones condicions d'aquests habitatges, sinó també les infraestructures al barri (un parc infantil, supermercats...). I ens ensenya l'interior d'una d'aquestes cases, per valor de 295.000 pessetes.

Les cases i el barri estan preparats per rebre famílies, joves i amb fills, encomanant l'entusiasme per criar "Jordis i Nuris", com comenta la veu en *off* del reportatge. Més endavant veurem que aquesta imatge d'un Bellvitge construït-se ha aparegut en nombrosos reportatges posteriors i ha servit d'exemple, convertint-se en imatge d'arxiu.

Gairebé un any després, i com una continuació de l'anterior reportatge sobre la construcció d'habitatges al barri de Bellvitge, un nou reportatge (**#1337A**, 19-08-1968) produït pel NO-DO inclou l'Hospitalet entre els seus temes. El motiu? De nou els blocs d'habitatges populars. Veu en *off*: "*Los polígonos de viviendas populares alcanzan ya en Barcelona un índice considerable. En la zona denominada Bellvitge, el ritmo de construcción es acelerado. Desde su fundación se han construido cerca de 2.000 viviendas ocupadas ya por unas 12.000 personas.*"

Mostren una ciutat en continu creixement, un creixement desaforat. L'acollida de grans nombres de població migrada de la resta d'Espanya, especialment d'Andalusia, Múrcia o Galícia, anava construïnt una ciutat amb dues característiques clau: la forta pre-

El NO-DO mostrant imatges de la construcció d'habitatges a Bellvitge.

sència d'immigració i de població obrera, per una banda, i per l'altra, famílies o matrimonis joves amb expectatives de tenir fills i deixar descendència.

En aquest sentit, el reportatge se centra a mostrar desenes de nens jugant als parcs que es van pactar entre aquests enormes blocs. Però també llars d'infància i escoles de primària, que filma tant per fora com per dins per donar una idea als nous pares del que podran trobar a les instal·lacions del barri.

En el darrer cas (**#1559A**, 20-11-1972), el NO-DO acudeix a la ciutat per a la inauguració de la nova residència de la Ciudad Sanitaria Príncipes de España, que protagonitza el reportatge. Aquest nou hospital constarà de 25 plantes, està instal·lat en la zona de Bellvitge dins el terme de l'Hospitalet i considera l'hospital com "*una de las interrelaciones sanitarias modelo de la seguridad social española, solo comparable a las más adelantadas de Europa y del mundo*".

En continu creixement, s'arrisca a dir que augmentarà el nombre de llits disponibles, de quiròfans i de doctors especialistes en les diverses categories. Aquesta nova ciutat sanitària de la seguretat social, construïda per l'Instituto Nacional de Previsión, ocupa una superfície de 54.000 m². Aquest hospital s'ha convertit en centre sanitari de referència a tot el Baix Llobregat però, sobretot, ha condicionat i molt el paisatge d'una zona de la ciutat que a poc a poc ha anat transformant el seu tarannà rural en blocs de pisos de treballadors. Un barri dormitori, pròpiament dit.

4.2 L'HOSPITALET COM A TEMA DE REPORTATGES TELEVISIUS

Com a contrapunt dels reportatges produïts pel NO-DO i de la imatge de ciutat (i de país) que promocionaven, observem ara aquest testimoni des del punt de vista de les televisions. En aquest cas, de les televisions públiques, per l'antiguitat d'aquestes i la voluntat de servei públic i d'objectivitat que se'ls pressuposa a l'hora de parlar sobre un tema o un indret.

Tot i que Televisió Espanyola començà les seves emissions l'any 1956 i els primers estudis a Catalunya —els estudis Miramar— són de 1959, la seva actual seu territorial, situada a Sant Cugat del Vallès, data de 1983. Així doncs, resulta molt difícil accedir a referències anteriors a l'obertura d'aquest nou centre a Sant Cugat, no tan sols per la ubicació del material, sinó per la falta d'una catalogació clara i el fet que la gran majoria del material encara no ha estat digitalitzat. El cas de TV3, però, és diferent. La digitalització ha estat més curosa de cara a salvaguardar el material audiovisual, fent més accessible la consulta de les imatges.

D'altra banda, i aplicable a tots dos canals, el fet de ser un servei públic no sempre està lligat a l'objectivitat. Els canvis de color polític del govern, els canvis a la plantilla de la cadena i les línies editorials la condicionen, i molt! Per la seva composició com a ciutat, l'Hospitalet apareix sovint en programes dedicats a la immigració —seria el cas de *Catalans de...* diferents països, per exemple al capítol *Catalans de Bolívia*, del programa *D'aquíD'allà*—, o a programes corals —com *Efecte Mirall*, amb el personatge de la Montse al capítol 8, per exemple— en els quals sempre trobem una referència a alguna de les ciutats del cinturó industrial. La intenció no és altra que procurar exemplificar una Catalunya plural i heterogènia i destinar un personatge a cada sector de la població per tal que els espectadors s'hi identifiquin.

L'Hospitalet també apareix en reportatges més recents vinculats a noves instal·lacions de la ciutat. És el cas de *Entre línies: La ciutat de la justícia*, emès el 26 de gener de 2011. Així com a programes sobre conflictes veïnals (per exemple, *Entre línies: Conflictes veïnals*, del 22 de desembre de 2008) o altres tan distesos com la retransmissió de la cavalcada de Reis de l'any 2006, en què veiem molts dels carrers de la ciutat —ahora que el presentador els va anomenant— mentre la comitiva avança cap a la plaça de l'Ajuntament. Si bé no són formats de programes destinats especialment a mostrar la ciutat o poble en què es graven, aquest tipus d'espais permeten una visió del territori força completa.

En el cas dels reportatges, és tan important el que es veu com el que es diu, ja que la informació ens arriba de manera conjunta. En l'exemple de la cavalcada de Reis, el director de cinema hospitalenc Juan Cruz apareix com a personatge convidat a acompanyar el presentador. Durant el programa explica anècdotes de la seva infantesa als carrers de l'Hospitalet, aborda el tema de la multiculturalitat i la integració de les persones de diferents nacionalitats en una ciutat d'aquestes característiques i aprofita l'oportunitat per reclamar una ciutat en què aquesta integració és real, reclamant un

Hospitalet de classe treballadora. Un exemple d'imatge de la ciutat que arriba a la resta del territori, dels espectadors, a través del que una figura narra a mode de locutor, no tan sols pel que les imatges mostren (poc rellevants en aquest cas).

Programa: **Pobles de Catalunya**. Capítol: **Hospitalet de Llobregat**. *Pobles de Catalunya* es va emetre per la televisió autonòmica entre 1984 i 1986. Amb reportatges d'aproximadament 10-15 minuts, es repassaven un a un pobles i ciutats del nostre país. El corresponent a l'Hospitalet, emès el 25 d'abril de 1984, era el número 94. Al contrari del que acostuma a passar a les notícies i reportatges d'actualitat, centrats a exposar una ciutat perifèrica marcada per les problemàtiques derivades de la immigració i la superpoblació, aquest programa és una oda al recorregut històric i al patrimoni de la ciutat de l'Hospitalet.

El reportatge comença amb imatges de l'església de Santa Eulàlia de Provençana i l'actual barri del centre, el carrer Xipreret i voltants, com a nuclis inicials del que amb el pas del temps es convertí en la ciutat de l'Hospitalet. Si bé un dels principals dèficits de la ciutat és la conservació d'un casc antic representatiu i d'un patrimoni històric prou important, malmès i arraconat pel voraginós creixement d'aquesta al llarg del s. xx, el reportatge s'esforça per trobar aquelles construccions com l'Ermita de Bellvitge que sobreviuen aïllades entre els edificis. "De l'Hospitalet pagès només queden alguns cultius i masies disperses. Amenaçades perpètuament per un progrés malentès. Totes a la zona de la Marina", comenta la veu en *off* del reportatge.

Aquesta veu ens parla d'una zona franca, ara plena d'indústria, i de la nostàlgia o incredulitat que provoca pensar en aquelles zones com a agràries. Alhora, veiem blocs de la Florida, imatges de fàbriques i, un cop més, el polígon de Bellvitge, a través de plans contrapicats per ressaltar-ne la dimensió. Una constant que trobem en els reportatges televisius és l'ús d'objectius de gran angular per filmar la ciutat. El motiu probablement és que la poca distància entre blocs i l'alçada d'aquests impossibilita filmar-los sencer de cap altra manera. Però alhora dóna una imatge deformada i angoixant de la ciutat.

"Avui, l'Hospitalet fa un esforç gegantí i esperançador per recuperar una identitat nova i pròpia que la deslligui del to suburbial i de ciutat dormitori que un creixement desmesurat i arrasador li han imposat", relata la veu en *off*. El reportatge acaba amb un pla general des de l'altra banda de l'autopista dels blocs i l'Hospital de Bellvitge, dos dels elements més representatius i coneguts pels forans.

Programa: **Trossos**. Capítol: **El futur cultural de la Catalunya perifèrica**. *La Catalunya perifèrica* és un programa dedicat a abordar aquells municipis més propers a la gran ciutat que formen el cinturó industrial. Una àrea geogràfica molt restringida, en la qual s'agrupa una part important de la població de Catalunya i que encara té pendent una certa definició de la seva identitat cultural. Un terreny ben difícil per a la cultura, expressen. Es tracta de ciutats que han crescut molt ràpid, amb un nombre molt elevat d'immigració, un urbanisme molt hostil, no només per als ciutadans sinó per a qualsevol idea de cultura.

Concretament, el reportatge parla de quatre municipis: Cornellà, Santa Coloma, Badalona i l'Hospitalet. Municipis que associa amb la idea de "cultura de polígon". De nou, es presenten mitjançant imatges de blocs altíssims, de polígons d'habitatges, de contenidors i manca de gust estètic.

L'alcalde de Santa Coloma no dubta a afirmar: "aquestes ciutats no tenen identitat". I l'alcalde de Badalona, Marcel Riera, s'hi suma dient: "Per saber on anem, hem de saber on som. I per saber on som, hem d'acabar de construir una ciutat que està mal-mesa. El que s'ha tractat tan malament durant 40 anys no s'arregla en 10, ni en 20. Es trigarà el doble. Durant el reportatge, la veu que menys se sent és la de l'Hospitalet, per desgràcia. L'entrevista a Pujana, com a la resta d'alcaldes dels municipis, no aporta el grau de profunditat i consciència sobre el tema de què es tracta. Però moltes de les afirmacions, dels dubtes, de les conclusions es poden extrapolar a tots els municipis d'una manera similar.

El reportatge comença amb una crua i directa definició d'aquestes ciutats: "Són al final de la línia de metro. A poques passes d'una ciutat que no les reconeix. Ciutats de la perifèria, que sovint no coneixen els seus límits. Són la cara bruta de Barcelona, però no són Barcelona. Serveixen de ciutat dormitori, però no s'hi dorm gaire bé. Acumulen gent i acumulen atur, i amb l'atur acumulen problemes. Sovint no tenen història, o és ben diferent a la de fa uns anys. Són el paradigma del desastre urbanístic i tenen l'índex més alt d'immigració. Encara no tenen veu pròpia, però la busquen. Incòmodes, dures, frenètiques. Ciutats que tothom coneix i alhora tothom ignora".

El plantejament del programa deriva cap a la necessitat i problemàtica de crear convenis per potenciar la cultura que ja es genera en aquest tipus de poblacions, jove, viva, però gens acadèmica. I com fer-la particip culturalment de la ciutat. Pels problemes socials d'aquesta perifèria, sovint la cultura ha quedat rellevada a un segon terme, però cal reconèixer la importància i qualitat que té.

Programa: **Som i serem**. Capítol: **Hospitalet de Llobregat**. Aquest espai arrenca la seva visió de la ciutat comentant el terreny que aquesta abasta i les comunicacions que la uneixen a la resta de municipis, com a segona ciutat més gran de Catalunya en nombre d'habitants. Seguint una trajectòria similar a la de l'anterior programa de reportatges, ens mostren una ruta per l'Hospitalet: esglésies, cases antigues... Alhora que ens expliquen el creixement que ha experimentat, els nous barris sorgits a mitjan segle passat, les instal·lacions culturals de la ciutat i l'acolliment de La Fira de Barcelona. Després, l'Hospitalet en xifres: sobre població, ocupació,...

Es tracta d'un programa de caire més intimista, amb voluntat d'arribar a trobar l'essència i emetre una imatge de la ciutat força propera a la real. Tot i que amb massa freqüència, el presentador es disculpa dient que els 45 minuts del programa monotemàtic no són suficients per aconseguir descobrir tots els plecs d'una ciutat tan gran i diversa com ho és la de l'Hospitalet.

A través dels convidats, una parella (Josep Bonastre i Anna Vázquez) que ressalten el canvi de l'Hospitalet rural a l'industrial, veiem un seguit de fotografies que mostren un Hospitalet que evoluciona des dels anys 20 fins a l'actualitat (8 de març de 1996) d'aquesta família, molt vinculats a la fàbrica de Can Vilumara. Contrariant el prejudici del mateix presentador, i malgrat l'evolució urbanística que mostren les fotografies, tots dos opinen que la ciutat ha millorat molt. També hi conviden Amparo Moreno, nascuda al barri de la Torrassa, la qual corrobora la millora que ha fet la ciutat des que ella la recorda.

Després d'una reconstrucció històrica del creixement de la ciutat —la zona nord apareix lligada no a un nou nucli de població, sinó a la indústria— es posa de manifest el fet que des dels anys 20 no es fes una veritable programació arquitectònica de la ciutat. S'ha trigat tants anys que ara resulta molt difícil reconduir aquest creixement. Tot combinat amb actuacions musicals de Camàlics, músics de l'Hospitalet i les intervencions de Celestino Corbacho, aleshores alcalde, sobre entitats culturals i millores a la ciutat.

Parla del canvi en l'activitat industrial i de la proximitat amb Barcelona, amb els avantatges i inconvenients que això suposa, especialment pel que fa al consum desplaçat cap a la ciutat comtal de bona part dels hospitalencs. Aporta també un tema important: el sentiment d'identitat. Afirma que el sentiment d'arrelament està creixent actualment a la ciutat. Un sondeig fet per l'Ajuntament al 1996 reflecteix aquesta mateixa sensació de la que parlen al programa. Aproximadament un 76% de la població ja fa més de 20 anys que viu al municipi —la mitjana són uns 28 anys— i el 87% de les persones enquestades manifesta estar "molt" o "força" satisfet amb el fet de viure a l'Hospitalet.

Programa: **Comarques.doc**. Capítol: **Barcelonès**. El capítol número 41 del programa emès per Televisió de Catalunya durant el 2003 tractava la comarca del Barcelonès, de la que forma part Hospitalet, malgrat que la vinculació de la ciutat amb el Baix Llobregat és significativa. En el espai dedicat a l'Hospitalet, tornem a recupear la història de la ciutat des dels seus inicis, repassant els monuments històrics, Can Buixeres, el Centre Cultural Tecla Sala...

Aquest reportatge comarcal, però, posa de manifest un dels principals condicionants de la identitat de l'Hospitalet. La peça, de 25 minuts de durada, dedica més de 3 minuts a l'Hospitalet, i els mateixos a altres municipis com ara Badalona, tot sigui dit, per centrar el gros del reportatge en la ciutat de Barcelona.

Programa: **Comando actualidad**. Capítol: **Dime dónde vives**. Aquest programa es proposa descobrir diferents entorns arreu de l'estat espanyol i contraposar el tipus de vida i, alhora, el tipus d'escenari en què viuen aquestes persones: el petit poble de Pórtugos (a Granada), el barri de Salamanca (a Madrid), adossats a Arroyomolinos (Madrid) i el barri obrer de Bellvitge (a l'Hospitalet).

Una ciutat que comença la seva activitat molt d'hora, per la quantitat de treballadors de fàbriques i magatzems, del mercat,... El reportatge ens situa de nou al barri de Bellvitge, remarcant la quantitat de població que viu en aquests blocs i que bona part tenen com a lloc de naixement altres comunitats autònomes espanyoles. Més endavant se centren en la gent jove del barri: aturada, sense estudis finalitzats, que remarquen la delinqüència del barri. Anant a la perruqueria ens diuen: "*no es un barrio muy moderno, piden cosas de toda la vida*". Es presenta, doncs, com un barri familiar.

El reportatge generà molta polèmica, especialment per la carta oberta del coordinador d'EUiA de l'Hospitalet enviada al director de Televisión Española, Javier Pons. En aquesta es criticava la versió esbiaixada que el programa havia fet, oferint una imatge de la ciutat i del barri de Bellvitge que recorria als estereotips de ciutat dormitori.

Programa: **Escarabajo verde**. Capítol: **Historias de barrio**. El programa sobre medi ambient que porta en antena des de maig de 1997 a La2 de TVE, va dedicar un capítol de 2012 a investigar com es viu avui a un barri planificat als anys 60 per a acollir l'arribada de població de forma massiva. Amb aquest pretext, s'apropen al barri de Bellvitge, peça clau d'aquest moment històric.

"Llama la atención por su uniformidad, por su densidad de población y, vamos a ser sinceros, por la fealdad de sus edificios. Arrastra, además, una vieja fama de barrio conflictivo. Que muchas veces se atribuye a todos los suburbios sin pensarlo demasiado". Amb aquesta presentació del barri, el programa dóna la paraula a 5 veïns del barri, que hi treballen i hi viuen, per tal d'explicar-se i explicar el seu barri. No manté aquest dur to d'entrada, ja que de seguida posa de manifest el tipus de gent que hi viu, que ha lluitat per construir el seu barri i n'està orgullosa. I tanca la presentació avalant aquest i desitjant que tots els barris perifèrics s'assemblessin a aquest.

Els quatre veïns ens fan una visita per la història de Bellvitge, des dels anys 60, moment en que molts arribaren al barri, quan hi havia poc més que il·lusió i gens d'infraestructures. Recorden els camps, les séquies, la llarga distància que els separava de qualsevol altre lloc. I com n'era de diferent d'una Barcelona ja construïda, aquest barri ple de fang, sense carrers ni botigues.

En paral·lel, es mostren imatges del Bellvitge d'ara amb algunes extreïtes dels reportatges del NO-DO dels anys 60, en les quals lloaven les virtuts d'aquesta nova construcció. Donen una visió de barri lluitador, i no tan massificat gràcies a aquesta lluita. Ahora, filmat amb ull de peix, els edificis s'amunteguen per tot arreu.

Com que es tracta d'un programa sobre medi ambient, la reflexió surt a la llum: no es tenia gens en ment aquesta cura pel medi ambient quan van planificar barris com aquest. Tot i que ressalten l'espai respectat entre blocs, els jardins que volten els edificis, plantats entre tots els veïns, i el parc, finalment aconseguit després de moltes demandes. Una imatge del barri, doncs, construïda per la gent que hi viu, o al menys salvat de la barbàrie. Associat durant anys a la marginalitat i la delinqüència, però ara reformat i familiaritzat.

CONCLUSIONS

Després d'analitzar totes aquestes referències a creacions audiovisuals en què apareix l'Hospitalet, podem extreure algunes conclusions:

L'Hospitalet apareix com a escenari recurrent en la creació audiovisual, tant cinematogràfica com televisiva. Des dels anys 60 ha anat adquirint protagonisme i a partir dels 2000 la podem trobar cada cop més en diverses produccions cada any.

L'Hospitalet s'està guanyant un lloc en la producció cinematogràfica a través d'un tracte favorable i unes molt bones condicions a l'hora d'acollir rodatges a la ciutat.

La proximitat amb Barcelona ha facilitat aquest fet, però, alhora, dificulta que adquireixi identitat pròpia i encara està a la recerca d'aquesta identitat visual.

L'escenari de la ciutat que més apareix en la producció audiovisual és el barri de Bellvitge. Aquest s'ha convertit en l'escenari predilecte de les barriades obreres i perifèriques, per la impactant imatge que projecta, però també per les facilitats a l'hora de filmar en aquesta zona. Bellvitge és encara avui el referent de tota la ciutat de l'Hospitalet i és molt difícil trobar altres barris a les filmacions, tant de ficció com de reportatges o documentals.

Els estereotips dels anys 70 encara no s'han superat a l'hora de filmar la ciutat. *"La industria del cine con su tarea centrada en la producción, distribución y consumo de paisajes filmicos ha provocado una extensa difusión de estereotipos de lugar, en muchas ocasiones mediante la suplantación de los paisajes originales."* Els cineastes hospitalencs, orgullosos de mostrar el seu municipi, són els que fan un esforç més gran per trencar aquesta imatge i mostrar un Hospitalet més adequat al que és en l'actualitat.

Tot i això, els canvis urbanístics ja han afavorit que es filmin nous espais de la ciutat que n'ofereixen imatges amb menys connotacions.

Hi ha alguns espais especialment recurrents pel que fa als interiors naturals. El centre comercial La Farga i la sala de concerts Salamandra en són dos exemples clars.

La manca d'una catalogació correcta del material audiovisual tant a televisions com a filmoteques dificulta la recerca i caldria seguir investigant en les diferents àrees de la producció audiovisual per tal de configurar una filmografia sobre l'Hospitalet molt més completa i actualitzada. Encara queda molt per dir sobre l'Hospitalet com a escenari audiovisual!

BIBLIOGRAFIA

ANANIA, Francesca; IBAÑEZ, Juan Carlos. *Memoria histórica e identidad en cine y televisión*. Zamora: Comunicación Social Ediciones y Publicaciones, 2010.

ANFOSSO, Carme; BONET I MOJICA, Lluís (coord.). "Barcelona, ciutat de cinema", a: *Quadern central* n. 6. Barcelona, *Metrópolis mediterrània*. Revista trimestral de l'Ajuntament de Barcelona.

BALLÓ, Jordi; ESPELT, Ramon; LORENTE, Joan. *Cinema Català (1975-1986)*. Barcelona: Columna, 1990.

BARBER, Stephen. *Ciudades proyectadas: cine y espacio urbano*. Barcelona: Gustavo Gili, 2006.

CÁNOVAS, Joaquín T.; GONZÁLEZ, Palmira. *Catálogo del cine español. Películas de ficción (1921-1930)*. Madrid: Filmoteca Española, ICAA, Ministerio de Cultura, 1993.

Catálogo del cine español. Anuario del cine español. Madrid: Ministerio de Cultura, (anual) de 1951 a 2012.

COMAS, Àngel. Ignacio F. Iquino, hombre de cine. Barcelona: Laertes, 2003.

DALMAU, Rafael; GALERA, Albert. *Ciudades del cine*. Mojà: Raima, 2007.

DE ESPAÑA, Rafael; JUAN I BABOT, Salvador. *Balcázar Producciones Cinematográficas, más allá de Esplugas City*. Barcelona: Publicacions i edicions de la Universitat de Barcelona, 2005. (Libros Film-Historia; 6)

DE MORAGAS, Miquel; PRADO, Emili. *Televisiones locales. Tipología y aportaciones de la experiencia catalana*. Barcelona: Col·legi de Periodistes de Catalunya, 1991.

FERRER SALES, Carles. *L'Hospitalet: Més realitat que ficció*. L'Hospitalet: Beques l'Hospitalet 2009, 2010.

GARCÉS, Òscar; TORIL, Núria. "El cinema a l'Hospitalet. De l'espectacle de fira a la multisala (1907-1996)", a: *Quaderns d'estudi* 13-14. L'Hospitalet: Centre d'Estudis de l'Hospitalet, 1996.

GARCÍA DE DUEÑAS, Jesús; GOROSTIZA, Jorge (coord.). "Los estudios cinematográficos españoles", a: *Cuadernos de la Academia*, n. 10. Madrid: Academia de las Artes y las Ciencias Cinematográficas de España, 2001.

Guia de producció audiovisual. Barcelona: Ajuntament de Barcelona–ICUB, Generalitat de Catalunya–ICIC, Barcelona–Catalunya film commission, 2009.

HEININK, Juan B.; VALLEJO, Alfonso C. *Catálogo del cine español. Films de ficción (1931-1940)*. Madrid: Filmoteca Española, ICAA, Ministerio de Cultura, 2009.

Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat com a eina de futur. L'Hospitalet: Centre d'Estudis de l'Hospitalet, 1997.

HUESO, Ángel Luis. *Catálogo del cine español. Películas de ficción (1941-1940)*. Madrid: Filmoteca Española, ICAA, Ministerio de Cultura, 1998.

JUAN-NAVARRO, Santiago; TORRES-POU, Joan (eds.). *La ciudad en la literatura y el cine*. Barcelona: PPU, 2009.

MARTÍ, Jordi. *Les ciutats i el cine*. Palma: Documenta Balears, 2009.

PARRAMON, Clara Carme. *Similituds i diferències. La immigració dels anys 60 a l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Centre d'Estudis de l'Hospitalet, 2000.

Secuencias. Revista de historia del cine, n. 13. Madrid: Entimema, Asociación Cultural Animatógrafo-ICE i Universidad Autónoma de Madrid, 2001.

Secuencias. Revista de historia del cine, n. 31. Madrid: Maia Ediciones i Universidad Autónoma de Madrid, 2010.